

IN BEWEGING STEK IN 2019

Een jaarverslag schrijven is zoiets als de film terugspoelen, daar een aantal kenmerkende *frames* uitlichten en die dan weer op zo'n manier aan elkaar plakken dat ze *in beweging* vloeiend kunnen worden bekeken als een soort documentaire van Stek over 2019. Beweging was er, we werden in beweging gezet en wisten op onze beurt ook anderen te bewegen. Er waren bewegingen van mensen, van komen en gaan. Er waren bewegingen van baby's in buiken, die op hun beurt weer leidden tot bewegingen van vervanging en verlof. Er was de beweging rond kerkasiel en kinderpardon en er was de bewogenheid van Franciscus van Assisi, waarmee de jarige Stekorganisatie theatraal werd gefêteerd. Een bewogen jaar kortom, in vele opzichten. Drie stemmen komen in deze revue in het bijzonder tot klinken. Het zijn de stemmen van drie ervaren vrouwen die vorig jaar tijdelijk bij Stek kwamen werken omdat ze iemand kwamen vervangen. Van hun grote ervaring plukten we de vruchten. En nu wilden we graag weten welke vruchten zij hebben geplukt, hoe zij terugblikken op hun werk bij Stek. We waren benieuwd naar hun impressies en reflecties. De interviews met Froukien Smit, Irene Kapinga en Jorine de Klerk werpen elk op een bijzondere, mooie en heldere wijze hun eigen licht op het werk van Stek in 2019.

Intussen ging veel werk 'gewoon' door en waren er projecten die werden afgebouwd en gestopt en projecten die werden opgebouwd en gestart. Als iets duidelijk wordt in alle roering en beweging, dan is het de bewogenheid waarmee mensen bij Stek aan het werk zijn. Zulke bewogenheid is niet enkel reden tot ontroering en dankbaarheid, maar ze is ook in staat de samenleving te veranderen. *Wie één mens redt, redt de wereld*, zegt een oude Joodse wijsheid. Vele mensen werden gered en voor al die mensen en al die werelden zijn wij heel blij en enorm dankbaar.

Wij schrijven dit jaarverslag in tijden van corona. En bij al die bewogenheid en beweging is de stilstand onwezenlijk die deze tijden kenmerkt. Het is nog te vroeg om te kunnen doorgronden wat deze crisis zal betekenen voor stad en kerk, maar veel goeds lijkt het op dit moment niet te beloven. Duidelijk lijkt wel dat het volgende jaarverslag een andere klankkleur zal hebben dan het voorliggende over het jaar 2019.

Wij wensen u veel plezier bij het lezen en uw reacties stellen wij op prijs.

Rein Willems — *voorzitter bestuur*

Derk Stegeman — *directeur*

Vooraf

Het jaar 2019 was voor Stek een bezinningsperiode, een overgangsjaar. Dat typeert niet alleen de periode tussen de gebeurtenissen waarmee het jaar begon en de drukte waarmee het jaar eindigde, maar geldt ook voor veel mensen van Stek. In 2019 waren - doorgaans vanwege blijde gebeurtenissen - nogal wat Stekmensen kortere of langere tijd met verlof en kwamen mensen van buiten ons helpen om met hun ervaring en wijsheid continuïteit te brengen in ons werk. Voor de opzet van dit jaarverslag besloten we drie van hen te interviewen. We hebben hen afgebeeld met een attribuut dat 'tijdelijkheid' symboliseert. Zij hebben ervoor gezorgd dat het project waarvoor ze zich aanmeldden voortgezet kon worden, brachten hun eigen expertise in en keken vanuit hun ervaringen naar de ontwikkeling van het project en naar het werk van Stek. We prijzen ons daarom niet alleen gelukkig met hun inzet en de energie die zij als interim-kracht hebben kunnen opbrengen, maar ook met de frisse en deskundige blik die ze op onze organisatie hebben kunnen werpen. In de gesprekken die we voerden laten ze daar iets van zien en zo kunnen we ook na hun vertrek weer verder. Dank aan deze mensen - het waren er meer dan deze drie, zoals u in het personeelsoverzicht kunt zien.

Afloop en uitlopers van het kerkasiel

De maand januari stond nog geheel in het teken van het kerkasiel voor het gezin Tamrazyan in buurt-en-kerkhuis Bethel en de daarmee verbonden non-stop kerkdienst, die ook het pleidooi kracht bijzette voor een ruime toepassing van het kinderpardon. We berichtten er al uitvoerig over in het jaarverslag over 2018 en in het boekje dat eind 2019 werd geproduceerd. Daarover later. De laatste maand van het kerkasiel begon met veel zorgen, want er leek geen beweging te zitten in het beleid van de regeringscoalitie en van de verantwoordelijke staatssecretaris. De kerkdienst werd met inbreng van voorgangers, vrijwilligers en bezoekers

voortgezet en was voor veel mensen buitengewoon inspirerend. De aandacht ervoor in binnen- en buitenlandse media bleef groot en bracht ook nieuw enthousiasme teweeg bij mensen die zich zorgen maakten over de maatschappelijke betrokkenheid van de Nederlandse kerken. Velen zagen in het gebeuren in Bethel kansen op een reveil van die betrokkenheid, anderen - niet gewend in een kerk te komen - kregen belangstelling voor een kerk waarin zo'n combinatie van spiritualiteit en maatschappelijke actie mogelijk was. Al toen het kerkasiel nog gaande was, gingen er binnen Stek stemmen op om - hoe het asiel voor de Tamrazyans ook zou aflopen - niet te vergeten ook theologisch verder te denken over wat er in Bethel gebeurde. In de laatste week van januari kwam de kentering in de coalitie, niet in de laatste plaats bereikt door lobby van lokale CDA-kaderleden die de viering in Bethel meemaakten en van mensen met contacten met de CDA-top en leden van het kabinet, zoals Rein Willems, bestuursvoorzitter van Stek en voormalig CDA-senator en Sandra de Vreede-Smid, lid van het managementteam van Stek en zelf een van die lokale CDA-kaderleden. De coalitie ging om, de zaak van enkele honderden kinderen en hun ouders die in dezelfde positie verkeerden als het gezin Tamrazyan zou opnieuw worden bekeken en de meesten van hen zouden een verblijfsvergunning krijgen. Voor de nieuwe afspraken binnen de coalitie werd wel een hoge prijs betaald: de drempel voor nieuwe asielzoekers werd verhoogd, het kinderpardon werd met deze laatste toepassing afgeschaft. Het was een vreugdevol besluit voor wie het betrof, het was ook een grote opluchting voor al diegenen die de non-stop kerkdienst mogelijk hadden gemaakt, maar het probleem was geenszins de wereld uit.

Op 30 januari, na het laatste uur van de viering, onder leiding van Theo Hetteema, voorzitter van de Algemene Kerkenraad van de Protestantse Kerk Den Haag, klonk het laatste 'amen'. 2306 uur en een kwartier had de viering geduurd, vanaf vrijdag 26

oktober 2018, 13.30 uur. Duizend voorgangers hadden meegedaan, meer dan 10.000 bezoekers waren erop afgekomen. Voor al die betrokkenen en voor de Tamrazyans en hun begeleiders was de dankdienst op 10 februari 2019 in de drukbezochte Grote Kerk van Den Haag, onder leiding van Derk Stegeman, afdelingsmanager van Stek en nauw betrokken bij de organisatie van het kerkasiel, een moment van grote blijdschap. Er was in Bethel iets bijzonders gebeurd, dat stond wel vast. Dat deze drie maanden een zware wissel hadden getrokken op de normale werkzaamheden van buurt-en-kerkhuis Bethel was wel duidelijk. Zo goed en zo kwaad als het ging konden de meeste activiteiten door- gang vinden. Professionals, vrijwilligers en gasten van Bethel waren zeer betrokken bij de gebeurtenissen in de kapel. Bijkomend positief effect was dat de kleine maar stemmige kapel aan de Thomas Schwenckestraat een naamsbekendheid kreeg tot ver over de landsgrenzen. De replica van het schilderij van kunstenaar Hansa Versteeg, de *Madonna del Mare Nostrum*, gedurende vrijwel het gehele kerkasiel blikvanger van de pop-up iconostase van Bethel, kreeg grote vermaardheid en een iconische lading. Op 25 maart 2019 kregen de Tamrazyans te horen dat ze welkom waren in Nederland. Na maandenlange onzekerheid konden ze een nieuw bestaan gaan opbouwen, weer naar school gaan en huisvesting zoeken. Een week eerder had dochter Hayarpi Tamrazyan, ook in Bethel, haar dichtbundel *Aards verdriet & Hemelse vreugde* gepresenteerd, met daarin tal van gedichten die ze tijdens

het kerkasiel had geschreven en die veel mensen bezieling brachten. De organisatie van het kerkasiel heeft sommige medewerkers van Stek veel werk gekost, anderen moesten hun werk deels overnemen. Het paste allemaal precies en er is veel geïmproviseerd. Twee mensen van buiten Stek moeten zeker genoemd worden vanwege hun centrale rol in dit proces: Esther van Dijken was er voor de Tamrazyans, begeleidde hen, schermde hen af wanneer nodig en voorzag de coördinatie van het kerkasiel van informatie en advies. Voor haar niet aflatende inzet voor gevluchte kinderen en hun rechten kreeg zij in de Grote Kerk op 10 februari een erepenning van de Haagse Diaconie. Florine Kuethe werd ingehuurd voor de perscontacten en was daar enkele maanden lang enkele dagen per week druk mee. Ze heeft het buitengewoon goed gedaan. Dat het kerkasiel eigenlijk niet negatief in het nieuws kwam, lijkt achteraf een wonder. Beiden is Stek veel dank verschuldigd.

Daarmee was de zaak waar het bij het kerkasiel om ging niet afgesloten en daarmee was ook de betrokkenheid van Stek bij deze problematiek niet voorbij. De politieke ontwikkelingen met betrekking tot asielzoekers en ongedocumenteerden bleven de aandacht vragen, ook in het werk van Stek, en bezinning vond plaats hoe Stek deze betrokkenheid ook meer structureel in haar werk kon onderbrengen. Om deze terugblik en theologische reflectie op het kerkasiel te bevorderen, organiseerde Stek een conferentie samen met het Beraad Grote Steden

in de Protestantse Kerk in Nederland (waarvan Derk Stegeman na 8 jaar voorzitterschap nu afscheid nam). Wat zouden kerk en theologie kunnen leren van de ervaringen van het kerkasiel? De referaten die op 17 mei in de Bethelkapel werden gehouden door Theo Hettema, Derk Stegeman, universitair docent diaconaat Erica Meijers en bestuursvoorzitter Rein Willems, vormden de bouwstenen van een boek dat in januari 2020 is verschenen, maar waaraan in de laatste maanden van 2019 hard is gewerkt. Uitgeverij Skandalon gaf het uit en de titel werd *Dat wonderlijke kerkasiel - de non-stop viering in de Haagse Bethelkapel*. Het boek is nog steeds bij Stek te koop en telefonisch of via de website van Stek te bestellen. Voor de presentatie van het boek op 30 januari 2020 - een jaar na de afsluiting van het kerkasiel - in Bethel werd samenwerking gezocht met kunstenaar Hansa Versteeg om een expositie van zijn werk in de kapel voor te bereiden.

De faam van het kerkasiel was de wereld rondgegaan en na afloop stonden het asiel en de viering op menige conferentie of beraadslag in binnen- en buitenland geagendeerd. De Haagse betrokkenen werden uitgenodigd voor verschillende lezingen, artikelen, workshops en forumdiscussies. In november publiceerde de Raad van Kerken een al eerder aangekondigde brochure over de betrokkenheid van kerken bij asielzoekers en vluchtelingen.

Kwaliteitsimpuls

Om meer structureel en steekhoudend bezig te kunnen zijn met de kwaliteit en inrichting

van de eigen organisatie, startten we in 2019 een proces van zelfevaluatie. Het leek ons wijs om 'het dak te repareren nu het nog mooi weer is' en we zochten daarbij de begeleiding van organisatieadviseur en consultant Dirk Steen. Steen keek 'van buiten' mee aan de hand van welke criteria we in Stek keuzes maken en of we daarbij de kwaliteit en continuïteit voldoende kunnen waarborgen. Dirk Steen ging aan de slag, eerst in enkele sessies met het managementteam en daarna met thematische groepen medewerkers op de terreinen 'buurt-en-kerkwerk' en 'armoedebestrijding'. Ook besturen werden bij dit proces betrokken. De Stekdag van 24 september stond geheel in het teken van dit proces, zodat de eerste bevindingen konden worden getoetst aan de meningen van de Stekmedewerkers. Een duidelijke uitkomst die zich aftekende was dat we meer aan teamvorming willen doen. Het adviestraject wordt in 2020 afgerond.

In 2019 werd ook het nieuwe beleidsplan van Stek voor de jaren 2019-2023, door directeur Ineke Bakker in 2018 opgesteld, vastgesteld door bestuur, Diaconie en de Algemene Kerkenraad. Het plan verscheen in een opgemaakte versie in maart 2019. Het heet *Een stad en kerk van vrede en recht* en is voor belangstellenden bij Stek te verkrijgen of te downloaden van de website van Stek via www.stekdenhaag.nl/anbi. Stek bestond in 2019 vijftien jaar. Dat werd niet zo groots gevierd als het tienjarig bestaan in 2014, maar ging toch ook niet ongemerkt voorbij. De Diaconie bood Stek een cadeau aan in de vorm van een theatervoorstelling van Francesco van theatermaker

‘Het gaat erom dat je de ander gelijkwaardig benadert’

“Werken in de kerk lijkt gemakkelijk, maar is het niet. Je hebt met allerlei verschillende ‘lagen’ te maken en met veel onuitgesproken verwachtingen. Bovendien is geloven intiem, persoonlijk. Toch werk ik graag en van harte in de kerk.” Een groot gedeelte van haar werkzame leven is ze al actief als kerkelijk werker met vooral een pastoraal takenpakket. In 2018 en 2019 viel ze enkele maanden in als diaconaal opbouwwerker in de Haagse Hout. Toen moest ze wel even schakelen.

Jorine de Klerk (58) werd geboren in Woerden in een confessioneel gezin. Haar ouders legden voor hun kinderen een gedegen protestantse basis. Ze heeft haar jeugd en schooltijd meestal als prettig ervaren. “Ik zat op een strenge christelijke school in Utrecht, die hoge eisen stelde aan de leerlingen. We moesten voor de talen veel boeken lezen, maar ik vond het een gouden tijd. Omdat ik niet kon kiezen tussen HBO-Verpleegkunde of Sociale Academie ben ik een jaartje in de zwakzinnigenzorg gaan werken. Zo heette dat toen nog. Al snel werd duidelijk dat ik Sociale Academie wilde doen. Maar ik heb nooit spijt gehad van dat jaar werken, in combinatie met leren. Ik heb er mezelf beter door leren kennen. Ik koos dus voor de Sociale Academie, de Vijverberg in Ede, behoorlijk christelijk en een beetje ouderwets: veel

kennisoverdracht. Maar ik heb die ondergrond niet als nadelig ervaren, integendeel.”

Jorine ging op kamers wonen in Ede en ontmoette haar eerste echtgenoot. Met hem verhuisde ze naar het Zeeuwse Kapelle-Biezelinge en ze kregen samen drie kinderen. “Daarna verhuisden we naar Bunschoten-Spakenburg. Daar vond ik de kerkelijke sfeer niet prettig. Onze oudste dochter is er gedoopt en er werden na afloop geen handen geschud om te feliciteren. Dat deden ze daar gewoon niet. We gingen vanaf dat moment kerken in Hoogland bij Jos van Oord. Dat was prima. Achteraf was het fijner geweest als we in Amersfoort waren gaan wonen.” Het gezin verhuisde toen naar Harmelen en daar woont Jorine nog steeds. Haar eerste huwelijk liep spaak en Jorine is nu getrouwd met Eeuwout, die gemeentepredikant is in Oost-Souburg, Walcheren. “Toen de kinderen nog thuis waren ben ik parttime blijven werken als maatschappelijk werker, maar ik had het niet meer naar mijn zin. Een oude wens om meer met theologie te doen kwam boven. Ik ben toen HBO-theologie gaan studeren bij het NBI (Nederlands Bijbel Instituut) in Utrecht, later opgegaan in Windesheim. Een leuke opleiding van vier jaar - ik vond vooral Bijbelse vakken interessant. Ik kwam in aanraking

met de joodse theologie van Gods partnerschap en met een ander zondebesef en mensbeeld dan ik eerder had meegekregen. Er was met het diploma helaas weinig werk te vinden en ik nam weer een baan als maatschappelijk werker, maar eigenlijk wilde ik dat niet meer. Ik koos voor een twee jaar durende opleiding in filosofie en spiritualiteit aan de VU en dat was een mooi intermezzo. Maar filosofie vond ik te rationeel. Ik ontdekte in die periode dat ik graag in een kerkelijke wijkgemeente wilde werken. Vanaf 2007 ben ik werkzaam als kerkelijk werker.”

Heb je daar je pastorale ervaring opgedaan? “Ja, maar het was wel even wennen. Ik ging werken in de Bethelkerk in Zuilen, Utrecht, als kerkelijk werker voor 12 uur. Ik deed veel pastorale gesprekken, maar ik moest mezelf er wel steeds aan herinneren dat pastoraat iets anders is dan maatschappelijk werk. In dat werk hebben mensen een hulpvraag, maar in pastoraat gaat het over de ‘trage’ vragen, vragen waar niet direct een antwoord op is, het gaat om ontmoetingen, je loopt een eindje op met mensen. Maar het onderscheid tussen maatschappelijk werk en pastoraat vind ik minder strak dan vaak wordt gezegd. Natuurlijk, in het pastoraat hoef je geen hulpvraag te hebben en blijf je als pastor komen, ook als er geen oplossing is. Maar gemeen-

schappelijk is in beide beroepen dat het gaat om goed luisteren, om echte aandacht en zorgvuldigheid in spreken, om doorvragen zonder oordeel. Dan voelen mensen zich gesteund en kunnen ze verder, of dat nu is omdat ze in actie komen, of omdat ze een ander perspectief zien. Een goed gesprek boort het creatief vermogen van mensen aan, in denken of in doen. De gemeente in Zuilen was een echte doe-gemeente, de mannen vaak oud-werknemers van Demka of Werkspoor, de vrouwen van vroeger uit gewend om thuis te werken. Het leven was overzichtelijk en liep volgens een vaste structuur: door de week hard werken, zondags naar de kerk. De sfeer in Zuilen is nog steeds dorps, dat merk je in de kerkelijke gemeente. Ik heb het er tien jaar volgehouden, maar ik ontgroeide deze gemeente. Met het ouder worden ontdek je ook meer wat bij je past. Ze lieten me de laatste jaren steeds weten dat ze eigenlijk niet wisten of ze met me door konden, ondanks mijn vaste contract. Dat was niet fijn en doet op den duur veel met je motivatie. Toch hebben we goed afscheid van elkaar genomen. Ik deed er toen al ouderenpastoraat bij in Woerden.”

Waar zat je toen de invalbeurt bij Stek langs kwam? “Ik werkte toen bij de Vredeskerk in Leiden en in Noordwijk in een vrijzin-

niger gemeente met ruimere opvattingen. Dat paste beter. Maar aan het werk in Leiden kwam midden 2018 een eind en toen zag ik de vacature bij Stek op Reliwerk. Op 15 oktober ging ik aan de slag als diaconaal opbouwwerker, een invalbaan. Ik rekende er niet op dat ik die baan zou krijgen, maar na twee gesprekken was het toch zo ver.”

Waarom dacht je dat je de baan niet zou krijgen? “Mijn gebrek een diaconale ervaring leek me een bezwaar, maar dat bleek niet zo te zijn. Mijn ervaring in het maatschappelijk werk hielp me wel een beetje, maar een diaconale achtergrond heb ik niet. Ik had natuurlijk wel veel ervaring met werken in de kerk. Ik had eerst niet in de gaten dat het zo’n complexe functie was voor zo weinig werkuren. Daarbij had ik ook te maken met twee heel verschillende wijkgemeenten: de Duinzichtkerk in Benoordenhout en de Christus Triumfatorkerk in Bezuidenhout. Oeps, dacht ik, hoe ga ik dit voor elkaar krijgen? Ik besloot niet direct in het bestaande werk te stappen, maar noteerde wat ik zag en ervoer aan dilemma’s en spanningsvelden in deze functie en stuurde dit naar mijn manager Derk Stegeman en directeur Ineke Bakker met een aantal kritische vragen over de functie. Slechts één dag beschikbaar om in een wijkgemeente te

werken, dat is in mijn optiek niet mogelijk, zeker niet als diaconaal opbouwwerker. Want opbouwwerk houdt in dat je met één been in de kerk en met één been in de buurt moet staan. Met veel te weinig uren is dat te veel gevraagd. Mijn kritische vragen over de functie zijn goed ontvangen door het management. Ik schreef natuurlijk ook niets nieuws, hooguit was het zo dat allerlei dingen nu eens op een rijtje gezet werden en de daaruit voortvloeiende dilemma’s benoemd werden. Daarna heb ik mij zo goed en zo kwaad als het ging met de inhoud van het werk bezig gehouden.”

Het is je dus niet meegeevalen? “Toch wel, want er stond ook veel tegenover. Ik begeleidde de vrijwilligers die contact met de statushouders in Benoordenhout onderhielden én had een rol in kerkdiensten, bracht diaconaal besef de kerk binnen, schreef ook stukjes in het kerkblad om de beide wijkgemeenten te betrekken bij de statushouders, in de hoop dat er contacten zouden ontstaan. Ook had ik contact met de diakenen uit de beide wijkgemeenten om na te denken wat we voor eenzame ouderen zouden kunnen opzetten. Om beide doelgroepen, de statushouders en de eenzame ouderen, te bereiken was veel contact nodig met de sociale organisaties in de wijk. Het ging immers om diaconaal opbouwwerk. En een di-

aconaal besef is iets anders dan dat wij iets goeds doen voor andere mensen. Het gaat erom dat je de ander gelijkwaardig benadert. Niet alleen wij geven iets aan hen, maar zij geven ook aan ons! Dat besef was lang niet altijd vanzelfsprekend. De andere kant was er ook: ik was onder de indruk van de trouw van de vrijwilligers. Zo vaak als statushouders buiten de boot vallen, de vrijwilligers, die eigenlijk alleen maar voor de taallessen gevraagd waren, deden vaak zoveel meer met hen. Geweldig! Twee weken nadat ik begon startte het kerkasiel in Bethel. Dat vond ik heel bijzonder, ik ben er een aantal keren geweest. We voerden indringende gesprekken, ook met mensen die het er niet mee eens waren. Het was een unieke ervaring. Op kantoor bij Stek genoot ik van de lunchgesprekken, van de sfeer en de manier waarop de mensen van Stek samen hun geloof vormgaven. Door het kerkasiel is mijn theologie nog weer verder veranderd. Ik ben me er meer bewust van geworden dat gemeenteleden vaak te binnenkerkelijk denken. Te veel op de eigen groep gericht zijn. Als ik dat nu tegenkom, reageer ik daar anders op dan voorheen, kritischer. Er was ook een keerzijde aan het kerkasiel: omdat het veel vergde van collega’s werd ik niet goed ingewerkt en kon ik bijvoorbeeld met computer-vragen eigenlijk bij niemand

terecht. En nogmaals: een lastige functie, zeker om het maar enkele maanden te doen.”

Was je betrokken bij het maatjesproject met statushouders in het voormalige gebouw van het Ministerie van Sociale Zaken? “Zeker, al was het maar kort. Statushouders, studenten en ondernemers ontmoeten elkaar in dat project. Het project zat nog in de startfase toen ik kwam. Er werden meetings georganiseerd en op vrijdagavonden waren er gezamenlijke maaltijden. Ik kwam in contact met voor mij nieuwe organisaties. Mensen die gedreven waren om de groep statushouders zich meer thuis te laten voelen in Nederland. Met vaak weinig middelen deden ze veel. Ook heb ik voor het eerst statushouders ontmoet en met hen gesproken. Zo was ik onder de indruk van Ibrahim. Hij is een Egyptische moslim en was een sportschool gestart in het gebouw. Laagdrempelig en met eenvoudige toestellen bood hij zo de statushouders sportieve afleiding, trainingen om fit te blijven, heel belangrijk omdat deze groep veel stress ervaart. Mijn taak was het om het contact te onderhouden met de mensen van de Christus Triumfatorkerk en een bodem voor dit werk in de kerk te leggen. Ik heb een groep jongeren uit de kerk bereid gevonden om contacten te gaan leggen met de statushouders. Het

was voor mij pionieren en ik benieuwd hoe dit zal gaan op de langere termijn.”

Je hebt je invalbeurt niet helemaal uitgezeten. “Nee, ik kreeg een aanbieding in Leiden: mijn oude baan in de Vredeskerk plus ouderen-pastor in Leiden-Zuidwest. Samen een baan voor vijf jaar van 34 uur in de week. Die kans kon ik niet laten liggen. En eerlijk is eerlijk: ik houd erg van pastorale gesprekken. Maar ik had de tijd bij Stek niet willen missen! Mijn ervaringen bij Stek hebben me gevormd en helpen me om met andere ogen te kijken naar de wijken in Leiden. Stek heeft me geleerd nog meer over grenzen heen te kijken. De twee kerken in Leiden werken nauwelijks samen, maar hebben uitgesproken dat op het gebied van ouderenpastoraat wel te willen doen. En er is nog iets wat ik meeneem uit mijn Stektijd: zorgvuldig omgaan met vrijwilligers! Daar heb ik veel van geleerd, rondom werven, selecteren en begeleiden.”

En nu: geen bezoekwerk meer? “Nee, dat is stilgevallen toen het coronavirus uitbrak. Ik hoop dat het niet te lang zal duren, want als er iets nodig is nu, is dat bij geïsoleerde mensen langsgaan die het pastorale contact nodig hebben.”

Peter Vermaat, op donderdagavond 10 oktober 2019 in de Grote Kerk van Den Haag. Hagenaars mochten daar op uitnodiging van de Diaconie gratis naar toe. Van dat aanbod werd gretig gebruik gemaakt. De kerk zat goed vol en het enthousiasme was groot. De afdeling Communicatie & Fondsenwerving van Stek maakte ter gelegenheid van het lustrum een nieuw boekje met inspirerende praktijkverhalen uit het werk van Stek: *15 jaar Stek in 15 verhalen*. Dit boekje geeft vertellenderwijs een inkijk in het werk van Stek en is bij Stek ook gratis verkrijgbaar.

Buurt-en-kerklocaties

De buurt-en-kerkhuizen en andere diaconale locaties van Stek staan vast op de agenda van management en bestuur van Stek. Ze worden regelmatig tegen het licht gehouden en geëvalueerd, zodat tijdig kan worden vastgesteld of de manier van werken duurzaam is en voldoende mensen bereikt. Van de buurt-en-kerkhuizen van Stek stond ongetwijfeld **Bethel** dit jaar het meest in de belangstelling vanwege het kerkasiel. Zo kon het gebeuren dat een delegatie van de Wereldraad van Kerken met vertegenwoordigers uit landen van verschillende continenten Bethel bezocht als was het een bedevaartsoord. De afgevaardigden wilden graag Bethel 'zien' en onze verhalen horen en op 25 juni werden zij door Derk Stegeman en Henriëtte Boerma van harte welkom geheten, rondgeleid en bijgepraat. Klaas Bruins is projectleider van Bethel, Nelleke van Kooij-Tanja beheerder. Dankzij een subsidie van het Fonds Franciscus, gelieerd aan het Kansfonds, kon onder-

zoek gedaan worden naar de rol en positie van buurt-en-kerkhuis **de Paardenberg** in de wijk Transvaal. Dat onderzoek werd in de tweede helft van 2019 uitgevoerd door Sylvana Rikkert en Nienke Schlette van het onderzoeksinstituut Lysias. De wijk Transvaal waarin de Paardenberg gevestigd is, is zeer multicultureel en kent volgens de wijkmonitor van de gemeente Den Haag veel armoede, gezondheidsproblematiek en veiligheidsproblematiek. Vanuit de Paardenberg zet men zich in voor wijkbewoners die te maken krijgen met deze armoede of schulden, (huiselijk) geweld, taalachterstanden, psychische problematiek en andere levens- en levensbeschouwelijke vraagstukken. In de wijk Transvaal heeft de Protestantse Kerk geen actieve wijkgemeente meer, de inwoners zijn overwegend moslim. Daarom stelde Stek zich de vraag: wat kan de rol en de positie zijn van een buurt-en-kerkhuis (zoals de Paardenberg) in zo'n diverse en multiculturele wijk als Transvaal? Met de uitkomsten van dit onderzoek wilden we een antwoord krijgen op de vraag hoe we juist op deze plek, vanuit deze locatie, in deze wijk, op een goede manier invulling kunnen blijven geven aan onze diaconale en kerkelijke presentie. Bij het onderzoek werden de doelgroepen en de vrijwilligers van de Paardenberg betrokken, werd onderzocht wat goed gaat en wat minder goed gaat in het werk en werd ook gepeild welk beeld bewoners en organisaties in de buurt van de Paardenberg hebben. Stek is blij met het onderzoek dat zij in de schoot geworpen kreeg. De conclusies zijn samen te vatten in vijf aanbevelingen aan de Paardenberg:

- behoud en versterk het goede
- vertel je verhaal en versterk je positie
- bied geloof, bied hoop
- hulp geven is jezelf helpen
- leer elkaars taal spreken.

Het rapport van Lysias verscheen in februari 2020. Opvallend was dat de onderzoekers verrast waren door wat ze in de Paardenberg aantroffen en nauwelijks wisten wat de presentietheorie in de praktijk van dit buurt-en-kerkhuis inhield. Daar is voor organisaties als Stek nog wel zendingswerk te verrichten. Aan het eind van het jaar kondigde coördinator Jeannet Bierman haar vertrek aan. Zij gaat in de laatste jaren voor haar pensionering voor Kerk in Actie in Colombia werken. Het secretariaat van de Paardenberg werd tijdelijk waargenomen door veterane Arda Dekker, Geoffrey Vijverberg is beheerder. **De Kinderwinkel** in de wijk Moerwijk moest in 2019 vanwege vacatures, en met hulp van enkele tijdelijke invalkrachten alle zeilen bijzetten om de geplande activiteiten en het bestaande werk goed te kunnen voortzetten. Dat lukte gelukkig en zo kon dit huis aan de Van Baerlestraat de veilige pleisterplaats blijven voor kinderen en tieners in de buurt. Ook de vakantieweek kon doorgang vinden en was zoals elk jaar een groot succes. De Kinderwinkel bereidt zich met weer de normale personeelsbezetting voor op haar 25-jarig bestaan in 2020. Marijke Beker-Beekman hield als coördinator de 'winkel' gaande met behulp van vrijwilligers en invalkracht Maaike Bruggeman. Hester Sanderma kreeg een tijdelijke aanstelling als kinderwerker, maar die aanstelling werd niet

verlengd. Buurt-en-kerkhuis **de Oase** in Spoorwijk werkt samen met Kariboe Bibi, met Kerk in Laak, een vierplek van de wijkgemeente de Drieklank, met welzijnsorganisaties Mooi en Bij-1 en met de Jeroenschool. De ingrijpende verbouwing van buurorganisatie Mooi zorgde eind 2018 en begin 2019 voor minder aanloop in de Oase en door de overlast was de Oase ook een periode lang minder open. In de loop van 2019 was de verbouwing met de bijbehorende overlast gereed en konden de activiteiten weer volledig draaien. Spoorwijk verandert qua bevolkingssamenstelling. Dit is ook te merken bij de aanloop voor activiteiten. Reden voor Stek om in 2020 na te denken hoe de Oase een nuttige rol kan spelen in deze nieuwe samenstelling. Net over de grens van het nieuwe jaar overleed Renee van Mil, jarenlang voor veel mensen een bekend gezicht in de Oase en als factotum overal aanwezig. We gedenken haar in het volgende jaarverslag. Jan Baronner is projectleider van de Oase. **Kariboe Bibi**, de organisatie van en voor Afrikaanse vrouwen in Den Haag, moest haar activiteiten inkrimpen en veel werk aan vrijwilligers overlaten. Kariboe Bibi kreeg minder subsidie en dat betekende minder uren voor de professional die daar werkt: Lerina Kwamba. Het **Stagehuis Schilderswijk** komt soms wel, soms niet in dit jaarverslag voor. Het Stagehuis bestaat sinds 2008 en vanaf het begin is Stek bij het werk betrokken, zoals bij de fondsenwerving en bij de financiële administratie. Het is een burgerinitiatief *pur sang*. Vrijwilligers en stagiairs op MBO-, HBO- en universitair niveau van verschillende studie-

richtingen voeren samen activiteiten uit die te maken hebben met de leefbaarheid en saamhorigheid in de Schilderwijk. De stagiairs, vaak zelf afkomstig uit de Schilderswijk, doen hiermee werkervaring op en kunnen zo hun opleiding afmaken. Bovendien krijgen zij de gelegenheid om breder te kijken dan hun eigen studierichting. ZZP'er Yassine Abarkane is de laatste twee jaar verantwoordelijk voor de coördinatie, stagebegeleiding en uitvoering van de activiteiten in het Stagehuis. Anne-Frieda Nijenhuis, eveneens ZZP'er, is beleidscoördinator en doet de fondsenwerving. Bovendien zijn enkele oud-stagiairs en een groep vrijwilligers blijvend verbonden aan het Stagehuis. De Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie, ZonMw, een financieringsorganisatie van de overheid die 90 projecten beheert, gaf in 2019 200.000 euro subsidie aan het Stagehuis om uitbreiding van het werk mogelijk te maken.

Diaconaal opbouwwerk in wijken

Diaconaal werker Robin de Jong nam eind 2019 afscheid bij Stek. Sinds 2015 werkte hij als diaconaal opbouwwerker in de **Haagse Hout** - in Benoordenhout met de Duinzichtkerk, in Bezuidenhout met de Christus Triumfatorkerk. Begin 2019 was Jorine de Klerk er, wegens ziektevervanging, actief als gewaardeerde invalkracht. Zij komt in een interview in dit jaarverslag aan het woord over wat ze vanuit haar ervaring en expertise aan dit project boeiend vond, maar soms ook ingewikkeld.

Het diaconale werk in en om de **Lukaskerk** moest worden overgenomen vanwege het

zwangerschaps- en bevallingsverlof van diaconaal werker Joline van Poppel. Froukien Smit deed dat op zeer kundige wijze. Ook zij komt in een interview in dit jaarverslag aan het woord over haar ervaringen. Ze was bereid nog langer te blijven, toen duidelijk was geworden dat Joline niet zou terugkeren, omdat ze gemeentepredikant was geworden in Beesd en er een opvolger moest worden gezocht. Die is in 2020 gevonden. Net in het nieuwe jaar kwam het bericht van het plotselinge overlijden van Klaas Sekeris, een bekend (diaconaal) gezicht in de Lukaskerk. Voor zijn pensionering was Sekeris 23 jaar lang secretaris van de Haagse Diaconie en in die functie ook een van de *founding fathers* van Stek. Ook hem zullen we in het jaarverslag van 2020 gedenken.

Het diaconale opbouwwerk in Den Haag-Zuidwest had in 2018 al een rijdende Voedselbank opgeleverd: **Kies! sociale supermarkt**, die op verschillende plekken in Den Haag Zuidwest parkeert en waar klanten van de Voedselbank pakketten naar eigen keuze kunnen samenstellen. Rondom die 'winkelplekken' wordt met behulp van vrijwilligers contact gezocht met de klanten: zij kunnen informatie en advies krijgen en ook in gesprek raken over toekomstperspectieven om weer zelf hun leven op de rails te krijgen. Een van de plekken waar **Kies!** aanlegt, is de Shalomkerk aan de Vrederustlaan, en met de wijkgemeente van die kerk ontstond samenwerking in diverse projecten. Die projecten en de mensen die erbij betrokken waren leidden tot de vorming van het **nieuwe buurt-en-kerkhuis Shalom**. In 2019 werd hard gewerkt om dit buurt-en-kerkhuis van

start te laten gaan en op 5 oktober was het zo ver. Op een feestelijke bijeenkomst mocht wethouder Bert van Alphen de officiële opening verrichten. Dat moment was zonder meer een kroon op het werk van diaconaal veteraan Kees Buist, die met noeste ijver en taaie volharding en met behulp van een uitdijend netwerk de laatste jaren dit nieuwe diaconale trefpunt opgebouwd heeft. Enkele weken later ging hij met pensioen. Hij is voor Stek jarenlang actief geweest, eerst voor de Paardenberg en later in Den Haag Zuidwest. Peter Weidman is coördinator, chauffeur Tsjabo Günther Mohr vertrok in 2019.

StekJong, Zinzoekers en JONG Transvaal

In het programma StekJong legt Stek verbindingen met kinderen, tieners, twintigers en dertigers en zet zich in om het gesprek over zingeving en geloven aan te moedigen en te versterken. We delen vanuit onze eigen inspiratiebronnen (verhalen uit de Bijbel en de christelijke traditie) en nodigen anderen uit om met ons te delen wat hen beweegt. Samen met kinderen, jongeren, twintigers en dertigers organiseren we activiteiten en *events*. Verder ondersteunt en begeleidt StekJong ouders, docenten, jeugdwerkleiding en predikanten in hun zoektocht naar zinvolle en creatieve vormen van geloofscommunicatie, door ondersteuning te bieden of samen nieuwe vormen te ontwikkelen. Voor StekJong werken Dorinde IJdo (coördinator), Maïke Lolkema en Christi Loor-Lotterman. Zo'n 'zinvol' project is bijvoorbeeld **Godly Play**, een speels maar theologisch en pedagogisch zeer doordacht concept om verhalen uit de Bijbel te ontdekken: kinderen ontdek-

ken betekenis in verhalen en mogen daarbij zelf over God vertellen, in hun eigen woorden, beelden en ervaringen. Christi Loor is een van de trainers voor Godly Play in Nederland en StekJong biedt in samenwerking met de stichting Godly Play verteltrainingen, intervisie en vertellingen op locatie.

Onder de noemer **Zinzoekers** zoeken we samen met twintigers en dertigers naar betekenis in filosofie, geloof, kunst, muziek, of door iets te betekenen voor een ander. We organiseren ontmoetingen en *events* van klein tot groot. Zinzoekers werd op 1 januari 2019 een officiële pioniersplek van de Protestantse Kerk Den Haag, verbonden aan Stek. Met zulke pioniersplekken probeert de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) op een vernieuwende wijze gestalte te geven aan kerk zijn in de moderne samenleving, vaak in samenwerking met een protestantse wijkgemeente, maar ook buiten de bestaande kerkelijke grenzen om. Vanuit een landelijke projectpot en door fondsen wordt dit werk mede gefinancierd. De bedoeling is dat deze projecten uiteindelijk kunnen doorgaan zonder financiële ondersteuning. Er waren in Den Haag al pioniersplekken bij de Marcuskerk ('Geloven in Moerwijk'), met Kerk in Laak ('Leven in Laak') en in Den Haag Zuidwest ('LichtDelen'). Zinzoekers is de vierde pioniersplek (verbonden aan Stek). 'LUX', een jeugdproject ontstaan in de Bethlehemkerk is inmiddels de vijfde. De start van Zinzoekers als pioniersplek werd op 29 juni gevierd met een Zomerzegen door pionierbegeleider Nico van Splunter en Derk Stegeman van Stek. In de tuin van het Stadsklooster werden grote zeepbellen geblazen. De **Nacht van**

‘De Lukaskerk was voor mij een feest van herkenning’

“Het voelde als thuiskomen.” Haar route in leven en werk bracht haar van haar wieg in Luttelgeest (Noordoost-polder) via Winsum, Groningen, Amsterdam, Managua (Nicaragua), Londen, Nijmegen en Arnhem bij Stek. Froukien Smit (61) was in 2019 beschikbaar toen Joline van Poppel met bevallingsverlof ging en het diaconale werk van Buurt & Lukaskerk voortgezet moest worden. De advertentie voor een tijdelijke kracht viel haar op in een pauzeperiode van haar werkende bestaan en ze hapte meteen. Met haar rugzak boordevol relevante ervaringen streek ze voor zeven maanden neer in Den Haag.

Het duurde iets langer dan was voorzien, want Joline werd aansluitend aan haar verlof gemeentepredikant in Beesd en Froukien bleef totdat een opvolgster was gevonden in de persoon van Esther Israël. Toen vertrok ze weer. Wat zat er allemaal in die rugzak?

“Na mijn gymnasiumtijd in Groningen ben ik op mijn 18de eerst een jaar naar Amerika gegaan voor een studentenuitwisseling. Ik deed een soort studium generale aan de universiteit van Topeka, Kansas, en woonde als enige buitenlandse tussen vijftig studenten op de campus. Het was een heerlijk jaar. Daarna ging ik theologie studeren aan de VU in Amsterdam. Ik kom uit

een degelijk gereformeerd gezin, maar kwam ook in contact met meer moderne theologie. Ik vond catechisatie interessant en kreeg op de middelbare school les van Hans Stolp, de latere omroepastor bij de IKON. Dat was inspirerend. Ik heb negen jaar over mijn studie gedaan - lekker lang, dat kon toen nog. Ik deed er veel bij, had een actief studentenleven. Ik heb een half jaar met twee andere studenten stage gelopen in Nicaragua, bij - jawel - Ineke Bakker aan het baptistenseminarie in de hoofdstad Managua. Toen ik bij Stek ging werken vond ik die vroegere ontmoeting met Ineke een opmerkelijk gegeven: de cirkel was rond. Ik kwam in Nicaragua in contact met de bevrijdingstheologie, met theologen die zich onderdompelden in het leven van arme mensen, en bij terugkeer in Nederland ging ik met een groep geestverwanten het land in om hierover te vertellen. En verder was ik tijdens mijn studie geboeid geraakt door feministische theologie. In 1987 studeerde ik af.”

En toen? Je had een ruime keus uit mogelijke beroepen met zo'n gevarieerde opleiding. “Ja, maar ik werd toch predikant. Ik zag een advertentie in *Trouw* voor iemand die vanuit de gereformeerde zending naar Londen uitgezonden zou worden om als predikant de interreligieuze dialoog te stimuleren. De

partnerkerk in Londen was de United Reformed Church. Mijn man Taco, ook theoloog, kon in East End predikant worden, ik kwam terecht in Southall, anderhalf uur verderop, een wijk waar veel Sikhs wonen. Ze zochten daar bij voorkeur een vrouwelijke voorganger voor de contacten met vrouwen uit allerlei culturen en van allerlei niveau. We deden inloopwerk, organiseerden gespreksgroepen, begeleidden stages van theologiestudenten. Dat heb ik vier jaar gedaan. Daarna was ik vier jaar lang predikant in Bethnal Green, dichterbij East End, in een kleine gemeente met veel activiteiten. Het gebouw werd druk gebruikt en er was ook nog een diaconaal werker. Er was een kern van vijftien mensen van heel verschillende opleidingsniveau, arme mensen en mensen met een normaal inkomen door elkaar heen, en daaromheen een hele groep anderen. Het was spannend, het was de tijd van hevige racistische rellen. De sfeer van de gemeenschap en het diaconale werk dat ze in die wijk verzetten kwam ik later weer tegen in de Lukaskerk - het was in 2019 voor mij een feest van herkenning. Onze beide kinderen waren intussen geboren en we besloten terug te gaan naar Nederland, naar Arnhem. We hebben toen beiden een halve baan gezocht. Taco kreeg werk als geestelijk verzorger in psychiatrische instellingen in de omgeving

en ik vond na een jaar een baan als studentenpredikant in Nijmegen. Dat heb ik 21 jaar lang gedaan. Boeiend was het, samenwerken met twee katholieke collega's, veel interreligieus werk, veel internationale studenten. Ik herinner me vooral indringende discussies met moslim-studenten, ook na 9/11, toen de sfeer omsloeg en moslims ook in Nijmegen veel meer in het defensief gedrongen werden."

En na zo'n lange tijd had je genoeg van dit werk? Hoe kwam dat? "Ik hoefde niet weg, maar vorig jaar stelde ik me de vraag of ik dit tot mijn pensioen zou blijven doen. Ik had inmiddels een opleiding tot supervisor gedaan en had wat werk daarin en dat beviel me. Ik ben nu supervisor bij drie heel verschillende theologische opleidingen. Ik heb toen mijn contract in Nijmegen opgezegd en keek om me heen. Toen kwam Stek met haar tijdelijke vacature. Het werk in de Lukaskerk voelde als thuiskomen, ik kon er zo instappen en voelde me enorm welkom, zowel bij de mensen van de kerk als bij de collega's op kantoor. Ik voelde me thuis in de sfeer, maar herkende ook het ethos van het werk, de gedeelde bezieling. Bij Stek werken mensen die vanuit verschillende achtergronden met elkaar doen wat er gedaan moet worden en verbindingen tot stand brengen. Zo werken ze

aan maatschappelijke verandering van onderop." Je kwam in een gespreid bedje, maar was alles wat je ging doen ook bekend terrein? "Het meeste wel, alleen met het werk met cliënten en vrijwilligers van de Voedselbank had ik geen ervaring. Maar dat wende snel. Ik genoot van de laagdrempeligheid, de mix van hoger opgeleiden en allerlei 'gewone' mensen uit de buurt, de thematische kringveringen. Sinds Londen was dat voor mij bekend terrein. Mensen gaan aan tafel met elkaar en hebben respectvol indringende gesprekken over belangrijke onderwerpen. Het is toch bijzonder dat zoiets op sommige plekken kan? De kerk mag daar wel trots op zijn, voor mij hoeven we niet zo bescheiden te zijn. Mensen hebben dergelijke plekken nodig waar ze zich kunnen aansluiten bij anderen. Ik heb niet veel meer met de oude gereformeerde waarheden, ik ben trots op kerken die zich zo profileren. Dat Stek zo aan de weg timmerde met het kerkasiel, vond ik ook mooi. Stek blijft gepaste aandacht vragen voor mensen die buiten de boot vallen en heeft ook een aanbod voor zinzoekers: mensen die niet zoeken naar een kerkelijke structuur, maar naar plekken waar ze met anderen kunnen delen wat hen bezighoudt. Ik vind wat de Zinzoekers bij StekJong doen prachtig!"

Hoe is dat om tijdelijk zulk werk te doen, waarvan je tevoren weet dat het na een paar maanden afgelopen is? Hindert dat niet? "Ik had natuurlijk alleen maar tijd voor lopende zaken. Er mochten geen gaten vallen. Aan sommige dingen die ik graag zou willen doen kwam ik gewoonweg niet toe. Als ik dit mijn vaste baan zou zijn, zou ik minder regelwerk doen en meer de wijk ingaan: meer mensen ontmoeten, meer present zijn in de wijk. De ontmoeting met mensen van de Voedselbank waren erg boeiend. Ik ontmoette een jonge, zwangere vrouw die voor de tweede of derde keer bij de Voedselbank kwam. Ik vroeg haar of ze iets nodig had van de Baby-BullenBank. Daar was ze zo blij mee. 'Ik schaamde me heel erg om hier te moeten komen', zei ze. 'Maar ik ben hier zo warm ontvangen, mijn schaamte viel weg, ik ben weer gezien als mens.' Als ik hier langer had gewerkt had ik meer gedaan aan netwerkopbouw met de mensen van de Voedselbank. Gezelligheid is prima, maar zoals het werk rond Kies! Sociale supermarkt laat zien, kun je ook in je gesprekken met sommigen aan de orde stellen wat ze van hun situatie vinden en of ze een idee hebben welke eerste stappen ze kunnen zetten om eruit te komen. Dat zou ik in de Lukaskerk ook meer gedaan hebben als ik langer was gebleven. Presentie-

werk is belangrijk: je moet mensen niet dwingen, maar moet met hen meebewegen. Maar presentie is niet alleen zaligmakend. Ik ben geboeid door het boek *A Nazareth Manifesto* van de Engelse theoloog Samuel Wells. Hij onderscheidt vier manieren om in dit werk met mensen om te gaan: *working for*, *working with*, *being for* en *being with people*. Je kunt voor hen iets doen, iets regelen, maar je kunt ook met hen samenwerken om hun zelfvertrouwen en zelfstandigheid te versterken. Je kunt op afstand actief zijn voor hen, maar je kunt ook een gelijkwaardige relatie met hen aangaan. Het is van belang vast te stellen welke houding je aanneemt tegenover de ander die je ontmoet. Je doet die ander tekort wanneer je dat niet doet. Kijk wat ze nodig hebben en wat er in de samenleving aan de hand is en betrek dat op elkaar."

Heb je nog een boodschap voor de mensen van de Lukaskerk? En voor Stek?

"De mensen van de Lukaskerk en ook van de Lutherse kerk zijn fantastisch! Ze zijn heel betrokken en hebben geen kapsones, er is grote saamhorigheid en er wordt ook veel gelachen. Het verhaal van de bouw van de kerk in 1985 vind ik bijzonder: ze hebben eerst de keuken gebouwd en daarna pas de kerk daaromheen gezet. Daar zouden kerken iets van kunnen opsteken. Samen eten

is het hart van kerk zijn in de stad. Ik heb verder genomen. Leuke activiteiten: een theaterproject met theater De Vaillant over het thema 'gastvrijheid', uitjes en vakantieweken met mensen van de Voedselbank, het Mama Verhalenkoor. Maar ook een reis naar Taizé met drie 'witte' mensen uit de kerk en drie 'zwarte' jongeren uit de buurt. We waren er in de Franse week, met katholieke jongeren uit heel Frankrijk, ook uit de *banlieues*. Dat was erg leuk voor onze jongeren. Ik heb met een andere vrouwelijke predikant daar nog pastoraat gedaan, een soort biecht afnemen in een grote tent. Die Franse katholieken en zeker de vrouwen onder hen vonden een vrouwelijke pastor heel bijzonder. Naar Stek heb ik af en toe wel heimwee. Ik voelde me bevoorrecht dat ik iets mocht doen met mijn ervaringen en capaciteiten, om het daarna weer te kunnen overdragen. Stek mag trots zijn op wat ze doet en mag dat best laten blijken. Ergens ben ik wel een zendeling gebleven: je hoeft je voor jezelf en voor wat je doet niet te schamen. Je mag best positief uitdragen wat je bezielt. Nog één advies aan Stek: ik vind dat er veel 'witte' mensen bij Stek werken. Dat is op den duur niet goed voor je imago in de stad. Daar moeten ze iets aan doen."

En nu? Blijf je de komende jaren zulke kortlopende projecten doen? "Ik heb dus werk als supervisor en ben in het voorjaar benoemd als ambulant predikant in de Protestantse Kerk. Er is een pool van 54 predikanten gevormd die - anders dan interim predikanten - kunnen inspringen tijdens ziekteverlof of zwangerschap van predikanten, maximaal voor twee jaar: het dagelijkse handwerk, pastoraat, af en toe preken, etc. Ik hoop binnenkort te horen waar ik aan de slag kan. Ik zie ernaar uit. Het was natuurlijk een korte tijd, maar ik ben erg blij dat ik bij Stek heb kunnen werken. Gezegende mensen werken er en het werk bracht me terug bij mijn roots."

de Hoop, een van de bekendste events van Zinzoekers in de Paasnacht in de Grote Kerk van Den Haag, sloeg in 2019 een jaartje over.

Begin 2019 werd het Stekjongproject **Tafel van Hoop** zelfstandig. Projectleider Jonatan Bartling werkte tot begin 2019 aan het project en met de inrichting van de website www.tafelvanhoop.nl stond het project op eigen benen. In drie jaar tijd is daarvoor de basis gelegd in een *pilot*, waarin het klassieke kerkelijke concept van de eucharistie bij wijze van experiment vertaald werd in themamaaltijden met een spiritueel en betekenisvol karakter. De nieuwe website biedt mensen en groepen de gelegenheid dit zelf te organiseren en proefondervindelijk te ervaren hoe samen eten een ook zinnige gebeurtenis kan zijn. Een nieuw project - een verre opvolger van het verdwenen project M25 - werd voorbereid in 2018 en kon in 2019 echt van start gaan: de **School van Barmhartigheid**. Dat project ontwikkelt een lessenserie en brengt middelbare scholieren in contact met projecten met mensen in de marge van de samenleving om hen zo wegwijs te maken in de stedelijke samenleving. Zo komen ze in contact met mensen die zij in het dagelijks leven niet altijd tegenkomen en ervaren hoe het is om barmhartig te zijn. Twee bijzondere eerste ontmoetingen vonden in 2019 plaats in het Christelijk Gymnasium Sorghvliet. Vijfde-klassers van de school verlieten tijdens de lessen Godsdienst even hun bubbel voor enkele verrassende ontmoetingen met ongedocumenteerden van Den Haag Wereldhuis. Bij de verhalen op de website van Stek vindt u een sfeerverslag van die

verrassende bijeenkomsten.

Ook op scholieren richt zich het project dat begon als Huiswerkbegeleiding Transvaal en dat nu **JONG Transvaal** heet. Want wat er in de Julianakerk in Transvaal gebeurt, is meer dan alleen huiswerkbegeleiding aan scholieren van wie de ouders dat niet kunnen betalen. De contacten met de scholieren door tutores en de projectleider gaan verder dan overhoren en oefenen. Er groeit saamhorigheid en deze plek is voor tal van jongeren een pleisterplaats geworden waar zij ook veilig tiener en adolescent kunnen zijn en de uitdagingen van alle dag met elkaar kunnen delen. Het lukte Stek om voor dit werk - dat zeker bijdraagt aan armoedepreventie - extra subsidie te werven, zodat het project in 2019 kon worden uitgebreid naar de Schilderswijk. Daar zijn de scholieren hartelijk welkom in het Stagehuis. Inge van Bommel is projectleider van JONG Transvaal | Schilderswijk.

Veel schriftelijk, audiovisueel en ander materiaal staat uitgesteld in mediatheek **de Bovenkamer**, op de hoogste verdieping van het Stekkantoor. Vooral voor kinderen en jongeren zijn veel boeken, films en muziek met een levensbeschouwelijk karakter te leen. Ria van der Geest is de vrijwilliger die er al jarenlang de scepter zwaait. In 2019 deed ze dit werk tien jaar.

Maatjesprojecten

Stek telt vier maatjesprojecten: Budgetmaatjes070, Over de drempel, 2GO en Blijf je nog even? Het laatste project maakt deel uit van het diaconaal ouderenwerk van Stek. **Budgetmaatjes070** koppelt vrijwilligers aan

mensen die moeite hebben om hun financiële administratie op orde te krijgen of mensen met een schuldenproblematiek. Vrijwilligers worden getraind om mensen te begeleiden zelf de regie weer in handen te krijgen en te houden. Op deze wijze krijgen mensen weer grip op hun eigen leven. Het zijn de eerste stappen weg uit de klem van schuldeisers en dreigende sancties. Het project bestaat al jaren en heeft op dit moment meer dan honderd koppelingen van maatjes en deelnemers. De professionals van Stek steken veel tijd in acquisitie en training van vrijwilligers. Er zijn meer projecten in Den Haag die zich met de schuldenproblematiek bezighouden, ook maatjesprojecten, en de Gemeente Den Haag is natuurlijk de eerste verantwoordelijke voor de begeleiding van mensen met schulden. In het voorjaar van 2019 vond intensief overleg plaats met betrokken partijen over meer onderlinge afstemming van de schuldhulpverlening. Het overleg leidde onder meer tot de vorming van een brede Alliantie Schuldhulpverlening, waarbij Stek als penvoerder optrad in de fondsenwerving. Samen met de gemeente Den Haag en de belanghebbendenorganisatie Amargi werd een schuldenpreventieproject gestart onder de noemer *Geldzaken070*. Voor de eerste fase van dit project werd projectleider Pauline Eggink van Stek voor één dag in de week naar de Gemeente Den Haag gedetacheerd. Voor de vrijvallende uren werd Hanneke Kuipers als invalkracht gevonden. Aan Budgetmaatjes070 is ook Christi Loo-Lotterman verbonden. Het kleinere maatjesproject **Over de Drempel** koppelt al bijna twintig jaar vrijwilligers

aan mensen die leven in vervuilde omstandigheden en sociaal isolement. De relaties tussen cliënt en vrijwilliger zijn gebaseerd op onderling vertrouwen en worden niet geplaagd door haast en druk op snelle resultaten. Het project voldoet in een behoefte en in veel gevallen kan met kleine stapjes gewerkt worden aan meer uitzicht op verbeterende leefomstandigheden. Er waren in 2019 25 koppelingen en aan 14 cliënten werd nazorg verleend. Het kost inspanning om het aantal vrijwilligers op peil te houden, want er wordt van hen veel gevraagd. Jan Grotendorst is coördinator.

Het maatjesproject **2GO** richt zich op twee groepen van cliënten: slachtoffers van mensenhandel en slachtoffers van huiselijk geweld. De vrijwilligers helpen de maatjes om weer een gewoon leven op te bouwen door samen gezelligheid en vriendschap te zoeken. Lizebeth Melse en Inge van Bommel leiden dit project.

Het maatjesproject **Blijf je nog even?** ten slotte koppelt vrijwilligers aan ouderen in isolement. Doelstelling is om tijd voor elkaar te nemen en met de cliënten toe te komen aan vragen waarmee zij in hun levensfase te maken krijgen en die ze vaak met weinig mensen kunnen delen. Het project kon in 2019 gaan uitbreiden en meer aan de werving van vrijwilligers doen vanwege een flinke gift van het eerder genoemde overheidfonds ZonMw.

Ouderenwerk

‘Blijf je nog even?’ is onderdeel van het **diaconaal ouderenwerk**. Anita del Monte Lyon-Hendriks en Marianne van Schraven-

dijk zijn de projectleiders. Het diaconaal ouderenwerk zet zich vooral in voor ouderen in isolement, zowel in hun thuissituatie als in verzorgingshuizen. De zorg voor ouderen door predikanten en vrijwilligers in de wijk-gemeenten en verzorgingshuizen, is traditioneel een belangrijke taak van de kerk. Met de toenemende vergrijzing, het afnemend aantal vrijwilligers en dominees en de sluiting van kerkgebouwen komt die zorg vanuit de kerk steeds meer onder druk te staan. Doel van de activiteiten van Stek is: eenzaamheid onder ouderen tegengaan, depressie voorkomen, ouderen stimuleren nieuwe contacten aan te gaan en nieuwe gemeenschappen te vormen. Het ouderenwerk richt zich sinds 2019 steeds meer op geïsoleerde zelfstandig wonende ouderen (extramuraal). In het ouderenwerk worden gespreksgroepen georganiseerd, ontmoetingen van ouderen met andere groepen mensen, er wordt gekookt en samen gegeten. Er worden ook activiteiten in de stad georganiseerd, zoals jaarlijks Zomerstek en Winterstek: laagdrempelige activiteiten voor mensen, vooral ouderen, die de mogelijkheden missen om er zelf op uit te gaan. Zomerstek werd in 2019 voor de 14de keer georganiseerd, met 60 activiteiten in de zomermaanden, Winterstek voor de 2de keer, met meer dan 50 activiteiten. Het zijn bijzondere activiteiten, van wandelingen en creativiteit tot film kijken en samen zingen, vooral uitgevoerd door vrijwilligers, op verschillende kerkelijke en andere locaties in Den Haag, met honderden deelnemers.

Asielzoekers en ongedocumenteerden
Sinds 2004 is **De Halte** een kleinschalige

tijdelijke opvang voor ongedocumenteerde vrouwen en kinderen in acute nood. De opvang is sober (bed, bad, brood en begeleiding) en tijdelijk. De Halte is bedoeld als 'vluchtheuvel', een veilige plek waar mensen op adem kunnen komen. De tijdelijke opvang is voor (uitgeprocedeerde) asielzoekers in schrijnende situaties, die niet de straat op gestuurd kunnen worden. Ook slachtoffers van vrouwenhandel, voor wie in Den Haag geen tijdelijke opvangplaatsen zijn, kunnen terecht in de noodopvang. De woonbegeleiding - persoonlijke contacten, spreekuur, sociale activiteiten met de kinderen - wordt door Stek gedaan. De aanstaande pensionering van woonbegeleider Renée Helmes in 2020 en de hoge kosten van noodopvang, maakten de voortzetting van dit project wel eens onzeker. Maar in 2019 bood een forse particuliere gift aan De Halte soelaas. Tot haar zwangerschaps- en bevallingsverlof was de coördinatie in handen van Lizebeth Melse. Haar tijdelijke vervangster voor het Wereldhuis Heidi van Elk nam ook haar verlof voor de Halte waar.

Er werd ook veel energie gestoken in de begeleiding van de vluchtelingen uit de voormalige Sacramentskerk en Zilverstraat, voor wie een 4xB locatie (bed-bad-brood-begeleiding) werd ingericht in afwachting van de landelijke voorzieningen, waartoe het kabinet had besloten. Dat de 4xB-locatie in Den Haag in 2019 maar liefst drie maal moest verhuizen, houdt ook verband met schaarste aan goede opvangplekken, ook voor dak- en thuislozen. De gemeente werkte in deze 4xB-locatie samen met Leger des Heils (woonbegeleiding), Vluchtelingenwerk

(juridische begeleiding) en Stek (activerings-begeleiding) en hoewel de samenwerking soms moeizaam verliep, werd ze overwegend positief geëvalueerd. Pijnlijk voor ons was, dat maar heel weinig bewoners van de Haagse 4xB-opvang uiteindelijk terecht konden komen in een plek van de Landelijke Voorziening voor Vluchtelingen (in Rotterdam of Utrecht). Vanuit Stek werd de activerings-begeleiding gedaan door Renée Helmes van de Halte en Heidi van Elk, de tijdelijke projectleider van Den Haag Wereldhuis. Het uiteindelijke resultaat haalde het niet bij de hoeveelheid energie die deze opvang kostte. **Den Haag Wereldhuis**, al genoemd, in de Julianakerk in Transvaal, is de ontmoetingsplek van mensen zonder geldige papieren in Den Haag. Zij kunnen behalve elkaar ontmoeten ook geholpen worden de weg te vinden in de Haagse welzijns wereld, kunnen adviezen krijgen over gezondheidszorg en andere hulp. Daarnaast worden sociale activiteiten georganiseerd, maaltijden gehouden en voorlichtingsbijeenkomsten gegeven. Begin 2019 kon het team van het Wereldhuis uitgebreid worden met Yasmine Soraya voor een half fte. Hierdoor kwam er meer ruimte om de toenemende vraag en het groeiend aantal bezoekers te kunnen blijven bedienen. Het werk in het Wereldhuis is soms taai vanwege de moeilijke situatie waarin de bezoekers verkeren, waardoor het een uitdaging is om vrijwilligers te vinden en te binden. In 2019 ging projectleider Lizebeth Melse met zwangerschaps- en bevallingverlof. Het verlof kwam op een moment dat het Wereldhuis net weer op volle sterkte was. Dankzij Yasmine en Heidi van Elk en enkele trouwe

vrijwilligers kon het Wereldhuis gedurende het verlof de mensen blijven bedienen. Dan is er nog het project **HUB**, waarin Mara en Stek samenwerken met vele andere partners. HUB is een knooppunt, een netwerkorganisatie van internationale en migrantenkerken, een plek waar vraag en aanbod samenkomen en waar kerken elkaar kunnen versterken. Met het inrichten van deze HUB wil Stek, samen met Mara, een organisatie voor maatschappelijk activeringswerk, internationale kerken ondersteunen bij hun sociaal-maatschappelijke inzet voor de eigen achterban, met name vluchtelingen en migranten. De naar schatting meer dan 120 internationale kerken in Den Haag vormen een bonte verzameling van organisaties van oude en nieuwe Hagenaars. Vanuit deze kerken worden veel sociaal-maatschappelijke activiteiten georganiseerd voor (kwetsbare) stadsgenoten. Het werk werd door Derk Stegeman vanuit Stek en onder meer door Heleen Joziase namens Mara uitgevoerd. Eind 2019 werd bekend dat Heleen Joziase bij Stek ging werken en zij werd bij Mara opgevolgd door Andrea van Dijk.

Individuele Hulp

In opdracht van de Protestantse Diaconie verlenen medewerkers van Stek **individuele hulp** aan mensen die om welke reden dan ook voor acute financiële problemen staan en die behoefte hebben aan een tijdelijke financiële ondersteuning die ze ergens anders niet kunnen krijgen. Na jarenlange stijging van het aantal cliënten is de laatste jaren dat aantal gestabiliseerd tot ongeveer 1000 mensen per jaar. In 2019 werden 1065

‘Stek kwam langs als cadeautje’

“Blijf jullie bezieling delen, maar laat die niet met je wegllopen.” Irene Kapinga (55) is manager en wandelaar en pelgrim. De cartografie van haar leven en werk is er een van onderweg zijn. Ze werd geboren in Oegstgeest en belandde kriskras kruisend door Nederland via Lobith, Brouwershaven, Zuidhorn, Kampen, Groningen, Tilburg en Almelo uiteindelijk in 1992 in Den Haag. Vanuit Den Haag werkte ze ook nog in Leeuwarden, Deventer en Rijswijk. Ze was onderweg levensgezel Pieter en twee kinderen rijker geworden. Een jachtig bestaan? “Nee, maar je kunt het wel vormend noemen. Ik heb mij in mijn jeugd nergens kunnen wortelen en tegelijkertijd voelde ik mij op al die plaatsen snel thuis. Al die transities in je leven maken je wel onrustig, maar de ervaringen die je opdoet bieden ook voordelen: ik maak gemakkelijk contacten, ben flexibel en weet snel te aarden in nieuwe situaties. Dat onderweg zijn heeft de bodem gelegd onder wat ik nu het liefste doe, samen met anderen op pad gaan en blijven, letterlijk en figuurlijk.”

Irene zat na haar middelbare school in Groningen een jaar op de Sociale Academie en studeerde daarna economie in Groningen. Ze studeerde af in personeelswetenschappen en ging het bedrijfsleven in, meestal in leidinggevende functies bij

personeelszaken, later ook als algemeen manager. Ze werkte geruime tijd bij KPN, bij uitgeverij Wolters Kluwer en bij een zorginstelling in Den Haag en twaalf jaar bij een organisatie voor kinderopvang in Rijswijk. Haar passie voor wandelen begon tijdens een wereldreis. “Mijn jeugddroom was het ontdekken en bereizen van de wereld. Pieter wilde alleen mee als wij die reis lopend van start zouden gaan”. En zo geschiedde. “We startten onze reis met het lopen van de camino, de pelgrimsroute naar Santiago de Compostela. Dat was voor mij de eerste keer. Op 15 mei 2000 trokken wij naar Visé, net over de Belgische grens bij Maastricht, voor het begin van onze pelgrimsroute. We hadden geen idee waar we aan begonnen waren. Bij het station van Visé namen wij afscheid van familie en vrienden. Daarna waren wij alleen. De eerste nacht kampeerden we in het wild en ik was diep ongelukkig: je laat heel veel achter en je weet niet wat daarvoor in de plaats komt, wat er voor je ligt. Na een doorwaakte nacht zeiden we de volgende dag tegen elkaar: zullen we naar de bushalte lopen en de bus nemen? We zijn toen eerst twee weken gaan kamperen op een camping in België. Dat was achteraf gezien nodig om los te kunnen laten. Het was ons overgangsrutueel. Daarna namen we de trein naar Le Puy in

midden Frankrijk en zijn we opnieuw gestart. De eerste weken van deze voetreis waren wij toeristen. Wij genoten als buitenstaanders van de dorpjes en stadjes, van de ontmoetingen onderweg en van de voelbare historie van de camino. Daarna kwam er een dip. Het nieuwe was ervan af. Alweer een dorpje, alweer een kerk, alweer een ontmoeting. Het lopen werd routineus, ik neigde naar afhaken, op zoek naar nieuwe reuring. Drieënhalve maand later kwamen we aan in Santiago. Onderweg zijn wij pelgrims geworden. Ik heb op de camino geleerd mij elke dag weer te verbinden met de omgeving, met medepelgrims en met mij mezelf. Maar nog meer heb ik geleerd om los te laten. Loslaten van verwachtingen en al te grote ambities. Ik heb geleerd om mee te bewegen met wat het moment en de situatie van ons vroeg en ons bracht, juist ook als het niet makkelijk was. Maar bovenal heb ik geleerd om te genieten van de ‘kleine’ dingen, een bloem aan de kant van de weg, een mooi gesprek, een bed voor de nacht, een schoon T-shirt of een goede maaltijd. Santiago de Compostela was voor mij bij het begin van onze wereldreis een belangrijk doel. Onderweg werd het een richtpunt. Het blijkt meer een doorstart- en transitiepunt: na Santiago moet je je verdere weg weer vinden, je eigen pelgrimage voortzetten.”

Een pelgrimage is niet hetzelfde als een wereldreis, toch? “De reis door je eigen leven zie ik sinds die periode ook als pelgrimage. Onze wereldreis die volgde verliep volstrekt anders dan vooraf gepland. Ik wilde vooraf graag naar onder meer Chili, Tibet en China. Wij kwamen uiteindelijk terecht in de Dominicaanse Republiek, de VS, Australië en Egypte.” Niet direct een logische route, die wel past bij je omzwervingen in eigen land. “Zeker, en Chili, Tibet en China hebben we niet bereikt. Wat wij wel bereikt hebben is een ervaring voor het leven. Het onderweg zijn, het kennismaken met mensen uit andere culturen, het vinden van de eigen richting en de versterkte verbinding met elkaar. Onderweg op deze reis kwam bij mij steeds meer de interesse voor wandelen te voorschijn. Ik herinnerde mij dat het mij goed deed om veel buiten te zijn, als kind al was ik het liefst actief en buiten. Ik merkte dat ik het fijn vind in beweging te zijn en je eigen tempo te ervaren. We gingen daarna ook met onze kinderen, die in 2001 en 2003 zijn geboren, veel wandelen. Toen de oudste negen was, wilde hij al mee om een deel van de camino te lopen. Twee jaar later hebben we dat voor het eerst gedaan met beide kinderen: zes weken lang op het Franse deel van de route. Dat was een heel leerzaam traject, een gezinsvormende ervaring

vonden we het. Je ontmoet veel mensen onderweg, je leert met elkaar omgaan, ook met ieders hebbelikheden.”

En in je werkende leven was je personeelschef en manager? “Ja, ik heb hele mooie banen gehad waarin ik binnen de muren van de verschillende bedrijven mede richting heb mogen geven aan organisaties. Banen waarbij ik mensen heb mogen faciliteren om elk vanuit hun eigen kracht en bezieling (samen) te werken en eigen keuzes te blijven maken. Tot 2016. Toen kreeg ik een burnout. Ik ben er een jaar uit geweest. In die tijd heb ik een korte camino gelopen. Vanaf afstand wilde ik daar naar mezelf te kunnen kijken om vanaf daar mezelf terug te kunnen vinden. Intuïtief voelde dat goed. Bij terugkomst in Nederland bleek mijn camino niet klaar. Ik dacht: ik kan ook in Nederland pelgrimeren, samen met anderen en soms alleen. Ik plaatste een oproep op Facebook, er kwam eerst één reactie, maar uiteindelijk liep ik met een hele groep naar Maastricht. Toen ik me hersteld voelde, wilde ik meteen weer naar mijn werk, maar het ging niet. Ik voelde dat ik een andere weg moest inslaan. Ik heb geworsteld met dat gevoel, de zekerheid van een vaste baan loslaten was voor mij moeilijk. Per 1 januari 2018 heb ik mijn baan opgezegd en ben opleidin-

gen gaan doen voor reisleider en coach. Ik loop nu met groepen de camino, maar ook allerlei andere kortere en langere pelgrimroutes. En daarnaast ben ik als manager en coach beschikbaar.”

En toen kwam Stek in beeld? “Ja, Stek kwam langs als cadeautje. Ik bezocht enkele keren het kerkasiel in Bethel. Dat vond ik heel inspirerend en een vriend tipte me dat Stek tijdelijk een afdelingsmanager zocht in verband met bevallingsverlof. Stek bleek de organisatie te zijn die het kerkasiel coördineerde en dat voelde heel goed. Ervaring als manager heb ik genoeg in mijn bagage. Ik was wel even benauwd dat Stek een missionaire club was. Dat had vast met mijn streng gereformeerde opvoeding te maken. Daarvan had ik op mijn achttiende radicaal afscheid genomen en daarna heb ik me erg tegen de kerk gekeerd. Tijdens mijn gedwongen rustperiode heb ik gezocht naar andere inspiratie, naar zingeving, een beetje boeddhisme, een beetje mindfulness. Ik deed een ABC-cursus in de Haagse Kloosterkerk en ik merkte toen dat die wortels van mij toch veel dichterbij zaten dan al die andere spiritualiteit. Ik bewoog weer terug, maar missionair zijn, nee. Moest ik bij Stek over het geloof gaan vertellen? Dat hoefde gelukkig niet, bleek al snel. Het gaat bij Stek om bezieling, niet om zieltjes

winnen. Er is geen sprake van voorwaardelijke hulp aan mensen die ondersteuning nodig hebben.”

Je bent als afdelingsmanager bij verschillende projecten betrokken geweest. Hoe waren je ervaringen? “Heel bijzonder. Ik was een keer in de Kinderwinkel in Moerwijk. Die bestaat dit jaar 25 jaar. Ik zag er veel kinderen van één tot twaalf jaar, maar heel weinig ouders. Vrijwilliger Rik Pronk vertelde me dat het voor kinderen een onveilige wijk was: dat tal van kinderen vanaf het moment dat zij kunnen lopen gewoon ’s ochtends, ook zonder eten, op straat gezet worden en ’s avonds weer thuis mogen komen. Ze moesten het maar zelf bekijken. Ik woon zelf ook in Den Haag, in een veilige wijk, en het verbaasde me dat dit stukje Den Haag ook bestaat. Deze kinderen mogen in de Kinderwinkel spelen, ze mogen kind zijn, ze mogen er zijn. Er zijn mensen die een arm om hen heen slaan, zoals een oudere vrouw die als vrijwilligster aanwezig was. Voor haar is de Kinderwinkel ook een gezin. Ik was ontroerd om dat te zien: het enige wat ertoe doet is die lach op een kindergezicht. Sommigen vinden dit soort werk een druppel op een gloeiende plaat. Maar deze kinderen zijn ermee geholpen. Het helpt in Moerwijk, al 25 jaar.”

Je hebt in het managementteam van Stek gezeten. Hoe kijk je naar de organisatie? Heb je nog adviezen? “Ik vind het een meerwaarde dat Stek in gesprek is met bijvoorbeeld de gemeente, dat ze daar aanklopt als signalerende, betrokken organisatie en daar vasthoudend agendeert wat er in de zorg voor mensen in de marge in Den Haag niet klopt. Het is ook mooi dat Stek op verschillende schaaqborden speelt in heel de stad. Ik proefde bij de mensen van Stek een gedeeld verlangen om met elkaar onderweg te zijn. Ik was onder de indruk van de bevrologenheid van iedereen die ik binnen Stek heb ontmoet. Je hebt weinig middelen en je hebt een beperkt aantal mensen. Dat betekent dat je moet focussen, maar ook dat je heel goed je grenzen moet bewaken. Je kunt de hele wereld niet veranderen en als je je te veel engageert, hoe begriepelijk ook, loop je ook het risico jezelf te verliezen. Blijf dus onderling verbonden met elkaar, houd de rode draad in beeld. Blijf bij elkaar de bezieling zien, de bron van wat je bezighoudt. Blijf ambitieus, houd de bevrologenheid vast, en wees tegelijkertijd tevreden met die ene bloem die je onderweg tot bloei ziet komen. Stek werkt met een groot aantal vrijwilligers. Dat is fantastisch, maar ook die moeten hun focus houden. Laat het werk niet met je weglopen, blijf ook aandacht

houden voor jezelf en voor elkaar.”

Wat zou Stek meer kunnen doen dan wat ze nu doet?

“Ik vind die School van Barmhartigheid zo’n mooi project. Schoolkinderen uit de betere wijken van Den Haag die kennismaken met het andere leven, dat van mensen in de marge van de samenleving. Op de website van Stek staat het verhaal van het bezoek van ongedocumenteerden aan een Haagse middelbare school. Wat een prachtige gesprekken! Scholieren die gewoon vroegen wat die mensen in Nederland deden en of ze niet beter terug konden gaan naar hun eigen land. Vragen die je gewoon niet stelt. En toch daarover praten.” Bij M25, een voorganger van dit project, bezochten jongeren eens Exodus, de opvang van ex-gedeteneerden. Daar stelde een jongere ook gewoon die ene vraag waarvan elke hulpverlener vindt dat je die niet mag stellen: ‘Waarvoor heb je gevangen gezeten?’ En ze kreeg uitvoerig antwoord en het werd een prachtig gesprek. “Precies. Die vraag die nooit gesteld mag worden. Gewoon doen. Zet wat mij betreft maar tien mensen op de School van Barmhartigheid. Die jongeren kleuren ermee hun wereldbeeld en zij en wij als maatschappij hebben daar een leven lang plezier van. Hoe belangrijk is dat?”

aanvragen ingediend, waarvan 987 werden toegewezen voor een totaalbedrag van € 140.000. De hulp beperkt zich de laatste tijd vooral tot broodhulp. Aanvragen voor grotere bedragen worden behandeld door de Commissie Bijstandszaken van de Protestantse Diaconie. Naast hulp bij broodnood biedt individuele hulp een tegemoetkoming in de 5 euro die mensen zonder geldige verblijfspapieren in een apotheek voor elk voorgeschreven medicijn moeten betalen. Deze regeling, die mensen alleen maar verder in de problemen brengt, mag naar ons idee geen belemmering vormen voor medische hulp. Mensen kunnen als het geld een belemmering vormt, via het Wereldhuis de 5 euro vergoed krijgen. Daarmee was in 2019 ruim € 32.500 gemoeid, 30% meer dan in 2018. Een deel daarvan wordt door de Gemeente Den Haag vergoed. De 5-euroregeling is een landelijke regeling, die door de gemeenten zeer verschillend wordt uitgevoerd.

Jenneke van Veelen is verantwoordelijk voor de centraal binnenkomende aanvragen. Tot september handelde ze samen met José Planken de aanvragen af, sindsdien doet zij dit samen met Susan Goertz. De cliënten komen binnen via maatschappelijk werk en andere hulpverlenende instanties en ook via de Gemeente Den Haag zelf. Behalve vanuit de Parkstraat wordt noodhulp verstrekt door diaconen in wijkgemeenten en door vrijwilligers in de buurt-en-kerkhuizen die betrokken zijn bij inlooppreekuren. Het gaat daar veelal om kleine bedragen. Met de totale financiële hulp van Stek in opdracht van de Diaconie is jaarlijks meer dan € 200.000 gemoeid. Er is in 2019 hard aan gewerkt om de in-

dividuele hulpverlening in de Parkstraat en in de diaconale locaties meer op elkaar te betrekken en de vrijwilligers in de locaties beter te ondersteunen. Een aparte vorm van ondersteuning aan mensen in de marge van de samenleving biedt de **BabyBullenBank**. Deze 'bank' zamelt elementaire 'babybullen' in. Dat gaat vooral om boxen, kinderbedjes en -badjes, buggy's, kinderwagens, maar er komen ook kleertjes en speelgoed mee. De spullen zijn af te halen door ouders van kinderen die zich die spullen niet kunnen veroorloven om financiële redenen of omdat ze een sociaal netwerk ontberen. De ouders worden doorgestuurd door hulpinstanties. In de zes jaar van haar bestaan heeft de BabyBullenBank al meer dan 1200 ouders kunnen helpen. Het project draait geheel op vrijwilligers, zoals Stien en Wim de Klein en Marja Prins.

En verder...

Nog enkele algemene observaties over het werk ten slotte. Behalve twee projectafdelingen heeft Stek ook stafafdelingen en een aparte beleidsmedewerker voor het **vrijwilligerswerk**: Jan Grotendorst. Hij zorgt voor zorgvuldigheid richting alle vrijwilligers van Stek en denkt met zijn collega's mee over werving en begeleiding van vrijwilligers. Hoewel Stek werkt met een aanzienlijk aantal vrijwilligers, 923 om precies te zijn in 2019, is er bij sommige projecten sprake van een flinke doorstroom. De tijd dat vrijwilligers zich jarenlang inzetten voor één project ligt achter ons, hoewel er ook bij Stek echte uitzonderingen zijn. Het aantal vrijwilligers is gegroeid: er waren er in 2019 liefst 102

meer dan een jaar eerder. En als we kijken naar 10 jaar geleden, dan is het aantal vrijwilligers zelfs verdubbeld. Stek zou haar werk onmogelijk kunnen doen zonder deze onbetaalbare mensen. Ze worden dan ook op handen gedragen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat Stek houder is van het keurmerk Goed Geregeld van het NOV (Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk); organisaties met dit keurmerk hebben bewezen veel te doen om als organisatie de zaken voor vrijwilligers goed te hebben geregeld. Een van die zaken is het *Vrijwilligersbulletin*, dat vier keer per jaar verschijnt met een interview met een vrijwilliger, een column, vacatures, nieuws en nieuwe projecten. Het wordt in een oplage van 1400 verstuurd naar vrijwilligers van Stek en van de Protestantse Kerk Den Haag.

Het bulletin wordt mede verzorgd door de **afdeling Communicatie & Fondsenwerving**, waarin Marian Hoek van Dijke, Susan Goertz, Willem van der Meiden en Marianne Polderman samenwerken. De afdeling maakt flyers en brochures, verzorgt websites, begeleidt events, onderhoudt netwerken, stroomlijnt de aanvragen bij en rapportages voor fondsen en andere subsidiegevers. Dat is geen sinecure. Zoals u in het financiële overzicht aan het eind van dit verslag kunt zien genereerde de fondsenwerving in 2019 een bedrag van € 662.227, dat is bijna 17% van alle inkomsten van Stek. De financiële middelen van Stek, van de Diaconie en van enkele kleinere stichtingen wordt geadministreerd door de **afdeling Financiën & Beheer**. De afdeling zorgt voor begrotingen, jaarrekeningen en ondersteunt

de fondsenwerving en collega's bij het opstellen van projectplannen en rapportages. Jannes Bot en Kees van der Nol bemensen de afdeling en Peggy Tjon completeerde het team met haar komst in 2019 na het vertrek van Grace Manoch.

Receptie, telefoon, post en catering worden verzorgd door de afdeling **Office Support**, waar Vivian Luyckx en Jolanda Treur in 2019 gezelschap kregen van Marijke Parsadi voor de catering.

Personeel & Organisatie zijn in handen van de directeur, die wat personeelszaken betreft ondersteund wordt door John Kerseboom en Susan Goertz. De directeur werd in 2019 in haar werk ondersteund door Jeanette Remigius, die een deel van het werk van Esther Brans en Liesbeth Timmers opvolgde.

Vertrek Ineke Bakker

Halverwege het jaar werd duidelijk dat Stekdirecteur Ineke Bakker - door de overheidsmaatregelen met betrekking tot de pensioengerechtigde leeftijd - enkele maanden eerder zou vertrekken dan medio 2020. Dat betekende dat haar afscheid eerder georganiseerd moest worden dan gepland en dat betekende weer dat verschillende mensen aan het eind van jaar druk bezig waren met het organiseren van een afscheidssymposium, een lunch met alle medewerkers, een receptie en een diner op 15 januari 2020. Vanzelfsprekend komen we in het volgende jaarverslag op deze bijeenkomst terug. Het naderende afscheid van Ineke Bakker betekende ook een vervroegde procedure voor het vinden van haar opvolger. Dat

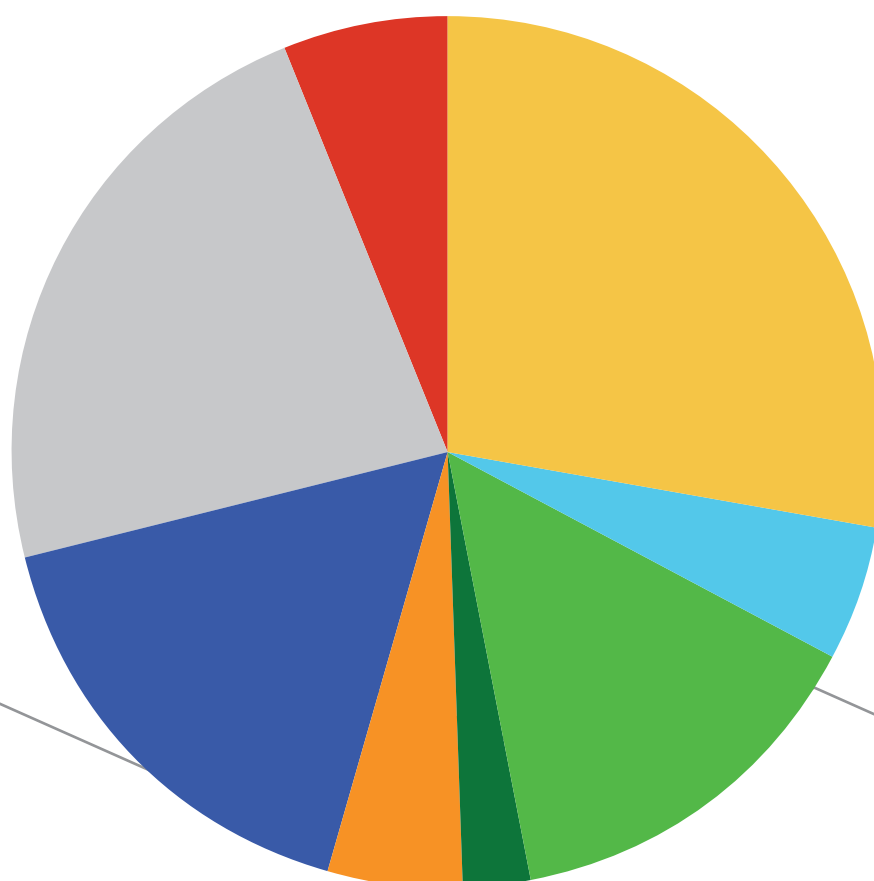
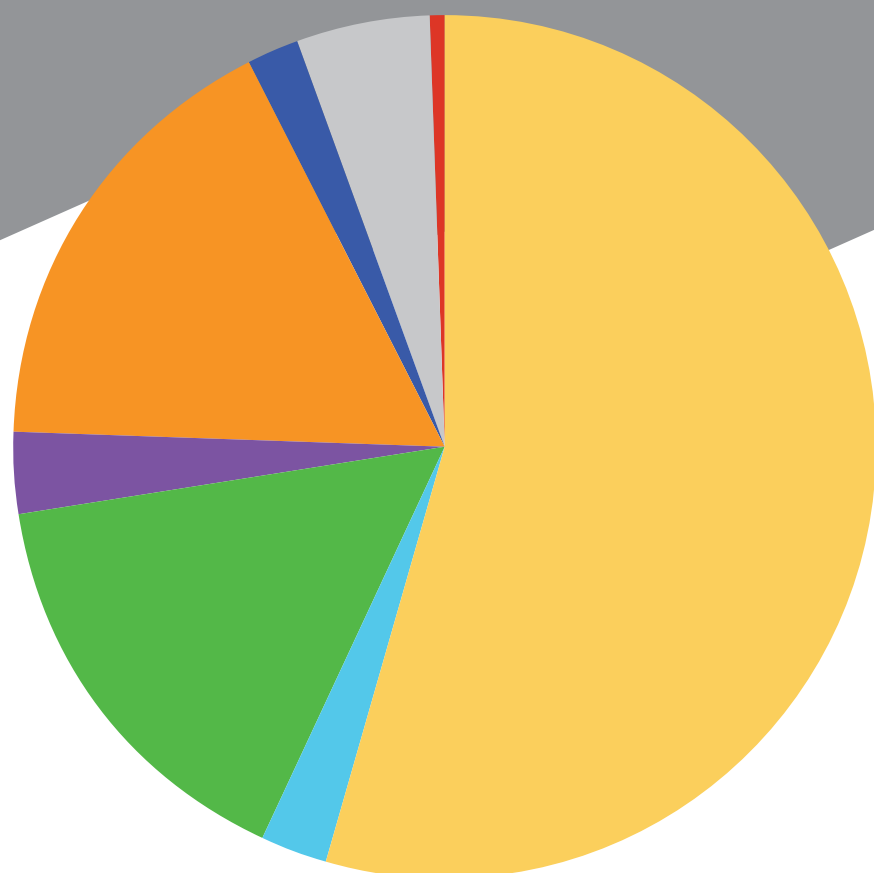

was een niet zo erg ingewikkeld en ook niet langdurig proces, omdat de sollicitatie van afdelingsmanager Derk Stegeman brede instemming vond bij het bestuur van Stek, het moderamen van de Diaconie en de Algemene Kerkenraad van de Protestantse Kerk Den Haag. In september kon Derk Stegeman benoemd worden. Evenals Ineke Bakker is hij behalve directeur van Stek ook secretaris van de Protestantse Diaconie Den Haag. Hij is in januari 2020 met zijn werkzaamheden begonnen.

Vanwege deze ontwikkeling moest Stek op zoek naar een nieuwe afdelingsmanager en die werd eind 2019 gevonden in de persoon van Willeke Eikelenboom. Zij is een oude bekende van Stek: ze werkte geruime tijd in de Kinderwinkel in Moerwijk. De andere afdelingsmanager, Henriëtte Boerma, was een deel van 2019 met zwangerschaps- en bevallingsverlof. Zij werd kundig vervangen door Irene Kapinga. Ook haar vroegen we voor dit jaarverslag naar haar bevindingen als 'invaller'. U kunt die op een andere plek in dit jaarverslag lezen.

Bij het aantreden van Derk Stegeman als directeur van Stek legde hij zijn functie als directeur van het Haags Straatpastoraat neer. In dezelfde periode vertrok Elly Mulder als vrijwilligerscoördinator.

Zo ging Stek het nieuwe jaar in met een nieuwe directeur, Derk Stegeman, ondersteund door het **managementteam** bestaande uit Henriëtte Boerma, Willeke Eikelenboom en Sandra de Vreede-Smid, manager bedrijfsvoering. In het **bestuur** van Stek trad secretaris Johan Bovenlander af in 2019. Voor hem in de plaats kwam Christine Otten.

B A T E N

Bijdrage Protestantse Diaconie Den Haag	2.144.455	54,0%
Bijdragen overige kerkelijke organen	106.656	2,7%
Subsidies Gem. Den Haag en Rijswijk	614.437	15,5%
Bijdragen overige samenwerkingspartners	120.141	3,0%
Bijdragen fondsen	662.227	16,7%
Donaties en giften	83.839	2,1%
Overige baten (verhuur en adm.dienstverl.)	222.360	5,6%
Financiële baten	17.835	0,4%
Totaal baten	3.971.949	100,0%

L A S T E N

<i>Activiteitenlasten</i>		
Buurt-en-kerkhuizen	989.607	24,9%
Diaconaal opbouwwerk	177.597	4,5%
Kinderen en jongeren	496.560	12,5%
Multiculturele en -religieuze samenleving	90.056	2,3%
Ouderen	177.718	4,5%
Den Haag Wereldhuis plus	590.201	14,9%
Armoedebestrijding	802.000	20,2%
Overige projecten	208.249	5,2%
Overige lasten	3.531.988	88,9%
Lasten niet gedekt uit projectbaten	472.466	11,9%
Totaal lasten	4.004.454	100,8%

EXPLOITATIESALDO

32.505- -0,8%

Supersubs

Het was in 2019 letterlijk een komen en gaan bij Stek. Gewaardeerde invallers - supersubs heten ze in de voetballerij - hielden het werk in projecten en op locaties gaande waar medewerkers voor enige tijd met bevallings- of ziekteverlof gingen. In 2019 waren Maaïke Brugge-
man (Kinderwinkel), Arda Dekker (Paardenberg), Heidy van Elk (Den Haag Wereldhuis), Irene Kapinga (afdelingsmanager), Jorine de Klerk (Haagse Hout), Froukien Smit (Buurt & Lukaskerk) en Chris van Wieren (StekJong en Haagse Hout) als supersub actief. Zij gaven mede kleur aan het werk van Stek in 2019 en Stek is hun dan ook buitengewoon erkentelijk voor hun bereidwil-
lige inzet!

Nieuwe medewerkers in 2019

Elly Mulder (vrijwilligerscoördinator Straatpastoraat)
Marijke Parsadi (catering)
Jeannette Remigius (managementassistent)
Hester Sanderman (Kinderwinkel)
Peggy Tjon (financieel-administratief medewerker)

Vertrokken medewerkers in 2019

Jonatan Bartling (StekJong)
Esther Brans (directie-assistent)
Robin de Jong (diaconaal opbouwwerk Haagse Hout)
Jane König (catering)
Grace Manoch (financieel-administratief medewerker)
Tsjabo Günther Mohr (Kies! Sociale supermarkt)
José Planken (individuele hulpverlening)
Joline van Poppel (Buurt & Lukaskerk)
Hester Sanderman (Kinderwinkel)
Liesbeth Timmers (managementassistent)
Rieneke de Vries (vrijwilligerscoördinator Straatpastoraat)

Met pensioen in 2019

Kees Buist (diaconaal opbouwwerker Den Haag Zuidwest),
werkzaam bij Diaconie en Stek vanaf 2001

25 jaar in dienst in 2019

Jan Grotendorst (vrijwilligersbeleid, diaconaal consulent)

Overleden in 2019

Nikoline Stauttener (1954-2019),
oud-medewerker van de Hervormde Stichting
voor Maatschappelijke Toerusting (HSMT)
vanaf 1998 en van Stek, van 2004 tot 2018.
Nikoline is onverwacht overleden op
7 oktober 2019, ruim anderhalf jaar
na haar pensionering.

Stek - Stichting voor stad en kerk
Parkstraat 32, 2514 JK Den Haag
Postbus 371, 2501 CJ Den Haag
T (070) 318 16 16
E info@stekdenhaag.nl
W www.stekdenhaag.nl
IBAN: NL83INGB0009516845

De Kinderwinkel
Van Baerlestraat 113-115
2533 LK Den Haag
T (070) 318 16 80
E info@stekdenhaag.nl
W www.kinderwinkeldenhaag.nl

De Oase
Van Meursstraat 1
2524 XN Den Haag
T (070) 318 16 90
E oase@stekdenhaag.nl

Buurt & Lukaskerk
Om en Bij 2
2512 XP Den Haag
T (070) 380 78 94
E info@stekdenhaag.nl

De Paardenberg
Paardenbergstraat 1
2572 XH Den Haag
T (070) 318 16 60
E info@stekdenhaag.nl

Bethel
Thomas Schwenckestraat 28
2563 BZ Den Haag
T (070) 318 16 56
E info@stekdenhaag.nl
W www.betheldenhaag.nl

Kariboe Bibi
Van Meursstraat 1
2524 XN Den Haag
T (070) 318 16 91
E info@stekdenhaag.nl

Shalom
Vrederustlaan 96
2543 ST Den Haag
T (070) 318 16 16
E info@stekdenhaag.nl

Colofon

Teksten en interviews
Willem van der Meiden

Eindredactie
Henriëtte Boerma, Marian Hoek van Dijke,
Willem van der Meiden, Marianne Polder-
man en Derk Stegeman

Fotografie
Jonna Busse, Rogier Chang, Jan Grotendorst,
Eeuwout Klootwijk en Willem van der Meiden

Vormgeving
Bliksemzwart / Marijke Kamsma

Druk
Printweb

STEK
voor Stad en Kerk